

Од доласка ДОС било је јасно да су Албанци спремни “да убијају и да гину” за независно Косово, а да Срби нису како би то спречили. Тај дебаланс силе главни је разлог због кога Америка и ЕУ нису ни тражиле компромисно решење за Косово

Коначно је о Косову и Метохији постигнут национални консензус већег дела српске политичке елите. Тиме је и званично обелодањено оно што су многи сумњали да се дешава иза затворених врата и крије од јавности и медија: да су се коначно договориле две највеће партије - Демократска странка Бориса Тадића и Српска напредна странка Томислава Николића. Њима се у новоискованом консензусу брже-боље прикључило низ других политичара, странака, па и значајан део интелектуалне, економске и медијске елите.

У нормалним приликама то би био разлог за славље јер у Србији већ дуже време нема минимума консензуса о националним и државним интересима. Али нити су ово, нажалост, нормална времена, нити је постигнути консензус корак напред, нити ће донети очекиване резултате.

За сада знамо да су срце постигнутог договора три тачке:

1. Улазак у ЕУ је српски државни и национални приоритет, док Косово није толико важно да може да угрози “европску перспективу” Србије;
2. Србија не сме никада да уђе у сукоб са великим силама;
3. Србија се унапред одриче коришћења насиља и претње насиљем.

Ови темељи садашње политике председника Бориса Тадића и његове владе истовремено су и разлози због којих борба Србије за очување територијалног интегритета и суверенитета није озбиљно схваћена у међународној заједници. А то су и

разлози због којих у озбиљност те борбе сумња све већи део српске јавности. Једино је Вук Јеремић реториком противречио овако зацртаним циљевима, али реторика власти у обраћању српској јавности од почетка се разликовала од реторике коју су чланови кабинета председника Тадића и српске дипломате користили у приватним разговорима са представницима ЕУ и америчке администрације. Ова потоња реторика је у великој мери у потпуном складу са претходно наведеним тезама.

ПРИВАТИЗАЦИЈА ДИПЛОМАТИЈЕ

Приметно је такође да смо, уз консензус елите и формулисање главних циљева, на формалан начин прихватили и приватизацију српске дипломатије. То да председник Тадић најозбиљније теме о односима са Америком и европским силама, па чак и са Русијом, решава преко свог кабинета није ништа ново, али је ново да је цела нова фаза "борбе" за Косово потпуно везана за неке анонимне људе које председник Тадић шаље у значајне земље света да би пренели ову мирољубиву поруку српске политичке елите. Иако су шеф дипломатије и главни кадрови у Министарству иностраних послова људи од поверења председника, ипак је нужно да се ангажују други да раде њихове послове. Зато су ваљда критеријуми за именовање амбасадора Србије до те мере нарушени да неко може да буде амбасадор на почетку радног века, а неко пошто је већ завршио цео радни век. Уосталом, није ни битно ко формално седи у српским амбасадама јер се права и једино важна дипломатија ионако обавља из председничког кабинета.

Овако приватизована дипломатија у великој мери слаби постигнути политички консензус јер јасно сугерише да тај консензус служи као маска или изговор за оно што се ионако већ одавно ради. Другим речима, консензус одавно постоји, али је сада нужно да се обелодани пред јавношћу како би се тиме добило оправдање за будућу политику Србије према косовском питању.

То и не би било толико трагично да су творци ове политике имали довољно храбрости да од самог почетка борбе за Косово искрено и отворено крену овим путем, јер онда би имали боље шансе да постигну оно што им је сада кључни циљ: да се проблем Косова гурне у страну како би односи са Америком и ЕУ били унапређени и како би пут Србије према ЕУ био деблокиран, уз неку врсту поделе Космета. Ово би представљало врхунац успеха спољне политике председника Тадића и ове владе.

На њихову жалост, шансе да се ишта од тога оствари равне су нули. Сада су мање него

пре две године јер Вашингтон и већи део ЕУ верују да је консензус Тадића и Николића успех евро-америчке политике условљавања. А то значи да ће условљавање да се настави још јаче, при чему не постоји ни мало простора да се озбиљно прихвате и уваже српски интереси, ма колико скромни били. Логика политике условљавања гласи да Србији не треба дати било какав уступак на северу Косова, осим можда на речима, јер је Србија у суштини већ направила најтежи и најболнији уступак прихватајући независност Косова као “реалност”.

Зашто би Вашингтон и његови европски партнери чинили нешто за Србију? Од доласка ДОС на власт било је јасно да су Албанци на Косову спремни “да убијају и да гину” за независно Косово, а да Срби нису спремни нити да убијају нити да гину како би спречили независно Косово. Тај дебаланс силе главни је разлог због којег Америка и ЕУ нису ни тражиле компромисно решење за Косово. За њих је већи ризик био да Албанци буду незадовољни него да Срби буду незадовољни.

Најгоре је то што српско одбијање употребе силе не значи да је на Косову искључена могућност новог насиља и новог сукоба. То што је Србија на сваком кораку сву своју стратегију координирала са ЕУ и са Америком такође није гаранција да неће бити нових сукоба нити новог насиља. Нити било ко може да гарантује да се независношћу Косова завршава та трагична прича везана за распад СФРЈ. Поготово такву гаранцију не могу да дају НАТО, Америка и ЕУ, који су поново отворили процес националног самоопредељења, који је и довео до цепања Србије и до независног Косова. Зашто би сада требало да прихватимо њихове тврдње да је та прича завршена стварањем независности Косова, поготово што се ради о истима који су то гарантовали Слободану Милошевићу у Дејтону и који су рекли да ће морати прво да се испуне стандарди, па тек онда да се решава статус Косова. То су, на крају, исти који и даље инсистирају да је Косово “јединствен” случај.

ПРЕДНОСТИ ОТПОРА

Уосталом, разлог што за време хладног рата у Европи није избио озбиљан сукоб између Америке и Совјетског Савеза јесте баш тај да су и једна и друга страна биле уверене да би они други одлучно војно реаговали на сваку озбиљнију провокацију. Свет је пар пута дошао до ивице рата, али је равнотежа страха обезбедила мир и решавање проблема преговорима, а не преко нишана. По истој логици, треба имати у виду да ће до насиља, ако га буде, вероватно најпре доћи због севера Косова јер су Срби у том делу Косова одлучни да у потпуности одбаце ауторитет власти из Приштине. Сада је Север најспорнији део део америчке политике према Србији.

Српска политичка елита и председник Тадић своју политику желе да представе као једино “нормалну” јер би сваки сукоб, по њима, увео Србију у нове ратове. Наравно, ово није тачно, а доказ за то је Република Српска. Последњих пар година Милорад Додик и политичко вођство РС су у више наврата морали оштро да се супротставе политици централизације БиХ, коју су им наметали високи представник и његови спонзори у Вашингтону и главним европским градовима. Сваки сукоб између Додика и високог представника у јавности се представљао као почетак краја за Додика и РС, а резултат је да нити је било насиља нити је дошло до покушаја да се смени Додик. То се није догодило само зато што међународна заједница страхује да би такав покушај проузроковао још већу нестабилност и кризу, да би Додик повео масовни покрет грађанске непослушности, која би БиХ довела до потпуне блокаде у сваком погледу и до ивице распада. А то је много већи ризик него што су Додикови противници у Вашингтону и Европи спремни да прихвате. Другим речима, постоје неке врсте равнотеже снага које доводе и Америку и ЕУ до закључка да је много корисније договорити се са Додиком него се с њим сукобити.

Наравно, то не значи да је РС у било ком контексту равноправна са Америком и ЕУ, али значи да се интерес РС уважава и да се озбиљно схвата да су, ако се угрозе основни интереси РС, могуће последице које нико у међународној заједници није спреман да прихвати.

Ако је то фактичко стање у односу РС са великим силама, а узме се у обзир да је РС део БиХ, која је под некаквом врстом протектората, онда се мора поставити питање како Додик може да се понаша као државник, а РС као држава, а Србија нема избора осим да се сама понаша као протекторат?

Ово је по себи довољно озбиљно да би требало да барем мало забрине политичку елиту у Београду. Оно што Додик и политичка елита у РС разумеју јесте да очекивања милости и љубави од оних који у суштини раде против њихових главних националних и државних интереса може само да се заврши у разочарењу и да због тога основни принцип у односу са великим силама мора да буде, грубо речено, оно што је карактеризовало спољну политику Титове Југославије: увек је боље да те поштују него да те воле.

ПЛАШЕЊЕ ГРАЂАНА СИЛОМ

Због свега тога, уверен сам да постигнути национални консензус о косовском питању нити може да буде успешан нити може да гарантује мир. То служи само као изговор за неодговорност и незрелост политичке елите у Србији. Плашење грађана новим ратовима који ће се отворити ако се каже „не“ - и да то „не“ стварно значи „не“ - само може да изазове нове уцене и нови притисак Америке. А албанске екстремисте може само да охрабри да проблем северног Косова реше онако како је Хрватска решила „српски проблем“ на својој територији. Паралелу између Крајине и севера Косова не би требало преувеличавати, али би је ипак требало озбиљно схватити.

Садашња политика председника Тадића и политичке елите у Србији представља у многим стварима континуитет са политиком Слободана Милошевића. Прво и првенствено, коришћење страха да би се народ мобилисао и евентуално демобилисао и данас је актуелно као што је било за време Милошевића. За време Милошевића врло брзо се дошло до тога да се тврди како девет милиона Срба не смеју постати таоци радикалне политике триста хиљада Крајишника, а онда је дошло до тога да девет милиона грађана Србије не смеју да постану таоци луде политике милион и четирсто хиљада „динарских“ Срба у Босни и Херцеговини, да после тога триста хиљада Срба са Косова и Метохије нису смели да угрожавају будућност седам милиона суграђана у осталим деловима Србије. Ако пратимо ову логику, јасно је да педесет хиљада Срба на северу Космета исто тако не би смело да угрожава добробит тих истих седам милиона Срба, који само желе мир и нормалан живот. У једном моменту ће се морати поставити питање где ова логика води што се тиче Срба на југу Србије и Срба у Санџаку? Иза ове логике тобож већег добра увек се у ствари крила логика да је највеће добро да опстане режим, па макар ништа друго не опстало.

Садашња политика која се спроводи кроз консензус већег дела опозиције са властима гарантује нове сукобе за Србију. Ако ништа друго, гарантује да ће Срби међусобно да се сукобе. Да оставимо по страни питање Косова и колико је оно дубоко емотивно поделило Србе, али постоје и друге индикације да могу да избију нови међусрпски сукоби.

Срби у Митровици и на северу Космета врло брзо ће се наћи под жестоки притиском да прихвате надлежност и ауторитет државних институција из Приштине. После тога следи много озбиљнија конфронтација између политичке елите у Београду и Додика у РС. Овај сукоб мора да избије најпре због тога што успех Додика и РС јасно показује да ипак постоји алтернатива садашњој политици елите у Београду, као и да сукоб са великим силама не мора да значи нови рат. Због тога садашња политичка коалиција у Београду по сваку цену мора да спречи успех Додика и РС. До сада је Београд радио против тог успеха под изговором да ради само оно минимално што Америка и ЕУ од ње очекују, али ће убудуће овај сукоб постати много емотивнији и личнији, јер директно

угрожава темељ садашње националне политике и договора опозиције и власти у Србији.

А како ће на све ово да гледају Вашингтон и Брисел, већ можемо да наслутимо према изјавама америчких дипломата из последних неколико недеља. Амерички амбасадор на Косову Крис Дел већ каже да је у овом моменту главни проблем на Косову то што влада “правни хаос” на северу и што се не може успоставити “владавина права” на том делу Косова. Другим речима, то је “дивљи запад” и, када је такво безакоње, мора се очекивати коришћење радикалних мера да би се увели ред и мир. Слично томе амерички дипломате виде и РС. У најновијем извештају Стејт Дипартмента о стању тероризма у свету наводи се да је РС неприхватањем надлежности институција из Сарајева директно допринела да претња тероризма у БиХ постане већа. Другим речима, РС и даље представља за Америку исту врсту проблема као и вехабије.

ГУБИТНИЧКА ЕЛИТА

Шта нам преостаје? Процес дезинтеграције српске државе није заустављен, а политичка елита Србије том процесу помаже. Она једноставно не осећа и не преузима ни мало одговорности за садашње стање демократије у земљи и хтела би да искористи косовско питање као изговор за сопствену неспособност и злоупотребу власти и државних институција. Због тога стално слушамо да “нема алтернативе” њиховој политици, да нема алтернативе њиховој решености да се не сукобљавају са великим силама. Јер, према тој дефиницији, не само да је Србија толико јадна, сиромашна и без снаге да не може да се избори са овако крупним проблемом већ су нам и сви остали њихови промашаји и неуспеси просто суђени.

Сугеришу нам да они једноставно не могу бити одговорни за садашњу ситуацију јер је Србија, наводно, таква каква јесте. А себе би желели да нам представе као једине који у тој Србији, у суштини, могу да владају. Њихов успех може да се оствари само ако им пође за руком да истисну сваку критику њихове политике и да убеди што већи број грађана да они немају избора. У томе је њихова сличност са Милошевићем велика јер је он то чинио на бази стварања колективне апатије и осећаја безнађа, па и тиме што је представљао своје критичаре и опозицију као ненормалне, радикалне и неодговорне “издајнике” који би гурнули Србију и Србијанце у све већа страдања. Поред тога, он је вешто успео да представи Америку и Европу као главне кривце за све његове неуспехе, неспособност и политичко превртање, али и истовремено и као главне партнере у спасавању Србије.

Милошевић је на тај начин успео да сачува своју власт и продужи свој рок трајања, али његов пад са власти се десио баш када су многи обични људи савладали сопствене страхове и осећај немоћи. Он је пао управо зато што су људи који су служили као шрафови у апарату његовог режима изгубили вољу да раде све веће и љигавије прљаве послове, само да би он и његова власт опстали. Осећај понижења, који се стварао као део националног идентитета, и осећај гађења према све већој бруталности режима су превладали тај страх којим се вешто манипулисало. Милошевић је за неко време је ипак успео да увуче српску елиту, државне функционере, службенике и велики део обичних грађана у блато своје владавине. На овај начин је успео и да пребаци одговорност и да је подели без предаје власти, јер, када се већина ваља у блату, онда су сви једнако прљави, а истовремено су и једнако чисти.

ГУРАЊЕ СРБИЈЕ У БЛАТО

То је у суштини и садашња стратегија власти и политичке елите у Србији. Као што је Америци и њеним европским “партнерима” потребно да Србију гурну што дубље у блато, самопонижавање, осећај ниже вредности и безнађе, да би на тај начин оправдали сву своју политику у последње две деценије и да би се они представили као једина алтернатива за спасавање Србије - тако и данашња српска елита жели да гурне што већи број грађана у то исто блато да би себе приказали као једино нормалне и као сигуран спас за Србију.

Они који одбију да добровољно ускоче у то блато морају или да се гурну у њега или да се дисквалификују и искључе из сваке јавне расправе о садашњој политици и будућности Србије. То за једно кратко време може да успе, јер медији и политички и јавни простор су под скоро пуном контролом садашње власти. За сада, то је довољна гаранција за српску елиту јер нико од њих не разматра шта ће бити прекосутра, него се само баве данашњим даном и, ако баш морају, наредним. Све њихове калкулације своде се на то да опстану као доминантни барем још један дан, и то им ствара осећај задовољства.

„Говори истину пред силом” (Спеак трутх то повер) гласи реченица која се често приписује Мартину Лутеру Кингу из оних времена борбе за права америчких црнаца када се свима чинило да та борба не може да донесе победу јер са друге стране је била велика сила. Другим речима, бори се против силе истином. Та реченица има библијски и верски корен представљајући једину јасну и исправну стратегију у ситуацијама велике неправде, владавине силе, страха и осећања немоћи. Најјаче оружје у таквим случајевима јесте баш обраћање власти – па била она “велике силе” Америка и ЕУ или

“мале силе”, које тренутно владају Србијом - да ми знамо све што они раде, како раде и због чега све то раде, и да је све то прљаво, јадно и против основних принципа демократије и владавина права. Морамо да останемо достојни као појединци и као људи у тој борби за истину и у жељи да Србија постане нормална и безбедна држава за све своје грађане, место где се гради демократско друштво на основама поштовања грађанских права и слобода, и простор на коме постоји одговорност за сваку одлуку која се доноси. То може једино да се оствари ако што већи број људи у Србији још једном одлучно каже “не” жељама политичке елите да их убеди да “немају алтернативу” и да морају да прихвате да учествују у формирању националног консензуса који се гради на песку неспособности, неодговорности и лажи.

Све што се сада дешава Србији није резултат Божје воље нити неке природне непогоде, али није ни резултат превелике моћи Америке, него се све то дешава јер је то избор и опредељење београдске елите и власти. Што пре се ова “реалност” схвати, тим ће пре Србија стати на своје ноге.

(Standard.rs)